

COVID-19 PANDEMİSİNE DİSİPLİNERARASI BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi İLKNUR EKİZ ATAŞER
Doç. Dr. BİLGE AFŞAR

İlknur EKİZ ATAŞER
Bilge AFŞAR

COVID-19 PANDEMİSİNE DİSİPLİNERARASI BAKIŞ

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Duraç Sk. No:2 Osmangazi / BURSA
Tel.: (0224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax: (0224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com

 Sipariş
www.ekinkitap.com

ISBN: 978-625-8024-27-2

9 786258 024272



COVID-19 PANDEMİSİNE DİSİPLİNLERARASI BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi İlknur EKİZ ATAŞER
Doç. Dr. Bilge AFŞAR

 **E K İ N**
Basım Yayın Dağıtım

2021

© 2021 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-8024-27-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2021

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

SUNUŞ

Covid-19 sürecinde pandemi ile ilgili pek çok makale, kitap yazıldı ve azımsanmayacak derecede bir literatür oluştu. Elinizdeki derlemede bu literatüre katkı oluşturma amacını taşımaktadır. Hem saha araştırmalarının olduğu hem de teorik bakışların olduğu derleme farklı disiplinler ve bilimlerin projeksiyonundan oluşmaktadır. Salgınla ilgili tıbbi kavramlar artık gündelik hayatımızda dilimize yerleşen kavramlar oldu. Her gün televizyondan vaka sayılarını takip etmek artık rutinleşti ve hatta merak edilmez ve bakılmaz oldu. Salgının normalleşmesi midir bilemiyoruz ama insanlar eski hayatlarına ya da yeni normalliklere çabuk geçmiş, gündelik hayatın yoğunluğunda doktorların açıklaması da eski gücünü kaybetti. Salgın yakın zamana kadar olağanüstü yaşanırken şimdi yüzyüze eğitimlere başlanmış, sosyal faaliyetler canlanmış, evden çalışma yerini eski ofis çalışmasına bırakmaya başlamıştır. Tartışma ve akşam programlarının ağırlıklı konusu olan salgın ve doktorlar, sağlıkçılar yerini yeniden ülke gündemine, siyasetine bırakmıştır. Fakat Covid-19 hayatımızın bir parçası olarak devam ediyor. Bu sunuşun yazıldığı günlerde de vaka sayıları yeniden yükselişe geçmiş ve bilim kurulu eski toplantılarına bir yenisini eklemiş ve açıklamalarda bulunmuşlardır. Süreci en zor yaşayan ve salgının ilk muhatabı olan sağlık çalışanları ise bu süreçte fiziksel, duygusal, sosyal sıkıntıları ağır geçirmektedirler. Kendilerini ailelerinden, toplumdan en fazla uzak tutmaya çalışan kişiler olmuşlardır. İş yüklerinin artmış olmasına balı olarak bazı hakların bu süreçte verilmemesi ve tepkiler, yoğun bakımların belgesel haline gelmesi ise sağlık çalışanlarının görünür olduğu durumlar olmuştur.

Hayatın her noktasına dokunan bu salgını evlerimizin içine sokmamak için türlü yollar denendi. Kapı önemli bir eşik oldu. Her şey orada çıkarıldı ve hızlıca uzun koridorlardan telaş ve korku içinde evin banyo bölümünde suya sabuna dokunuldu. Daralan ruhumuz için balkonlar dışarıya bir çıkış oldu. Evlerimiz de bu süreçten payını aldı. Mimarileri sorgulandı. Eve girme sürecinin farklılaşması gerektiğine dair dünyadan örnekler önümüze gelirken, Covid-19'un etkilerine karşı onarıcı çevresel tasarım tepkileri geliştirilip doğayla iç içe olmanın yolları arandı. Dünyada pek çok büyük olaylara her gün şahit olurken ruh sağlığımızla ilgili rutin şeyler konuşulurken şimdi pek çok çerçevede daha yoğun şekilde yazılıp konuşulmaktadır. Salgınla birlikte korkularımız, kaygılarımız, kendimize ve dünyaya olan inancımız yeniden yazılmakta ve bu süreçte kırılğan ve dezavantajlı kişilerin ihmal edilmemesine yönelik öneriler

verilmektedir. Sosyal izolasyon sürecinde sosyal medya ise dünyaya, dışarıya açılmanın aracı olmuştur. Pandemi ile ilgili her şey çeşitli biçimlerde sosyal medyada yazıldı ve paylaşıldı. Doğruların ve yanlışların karıştığı bu mecra sürecin yönetimini zaman zaman zorlaştırmıştır.

Salgının olumsuz etkilediği ve alt üst ettiği alanlardan biri de iktisadi hayat olmuştur. Öncelikle ilk defa Türkiye büyük çapta evden çalışmayı deneyimlemek zorunda kalmıştır. Yolda geçen uzun vakitler mesai dışına taşan işlerde kullanılırken öğle yemeklerinin kimden olacağı tartışılmış, yeni çalışma hakları gündeme gelmiştir. En önemlisi ise bu çalışma şeklinin kalıcılığı tedirginlik yaratırken yakın gelecekte çalışma hayatında da devrim yaratacağı aşikârdır. Diğer yandan bu süreçte şirketlerin sürekliliği, bilançoları ise alt üst olmuştur. Ticari, sınai, sağlık, turizm ve eğitim sektörlerindeki işletmelerin faaliyetlerinde olumsuz etkiler görülürken ekonomide küçülme yaşanmıştır.

Bütün bu süreçlerin iç içe ve karmaşık olması nedeniyle pandemi literatürünün de disiplinler arası çalışmalardan oluşması olağan, gerekli ve önemlidir. Bu derlemede de bu amaçlanmıştır. Sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet, iletişim, mimarlık, sağlık yönetimi, iktisat, işletme, dış ticaret alanlarının çalışmalarından oluşan derlememizde karmaşıklaşan bu sürecin büyük resmini göstermeye çalıştık. Yaşadığımız bu zorlu süreçte bilim insanlarının da araştırma yapmasının nasıl zorlaştığını bizzat hep birlikte kendi alanlarımızda deneyimledik. Sahadan ve uygulamalardan mahrum kalırken uzaktan da olsa insanlarla görüşmenin yollarını bulmaya çalıştık. Ve nihayetinde teorik ve saha çalışmalarında oluşan böyle bir derleme oluştu. Bütün bu zorlu süreçte araştırmalarıyla bu kitabın oluşmasını sağlayan tüm yazarlarımıza minnettarız ve kendilerine ayrı ayrı teşekkür ederiz. Devam edeceği gözükken bu salgını ve etkilerini anlamak, açıklamak içinse biz bilim insanları çalışmaya devam edeceğiz...

İÇİNDEKİLER

BIST 30'DA YER ALAN İŞLETMELERİN MALİ TABLOLARINDAKİ COVID-19 ETKİLERİNİN BDS 570 İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ STANDARDINA GÖRE İNCELENMESİ.....	1
---	----------

Dr. Öğr. Üyesi Aynur AKPINAR

COVID 19 SÜRECİNİN DEZAVANTAJLILARI: SAĞLIK ÇALIŞANLARI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	49
--	-----------

Doç. Dr. Gamze AKSAN

Arş. Gör. Fatmanur SODALI

İSTISNA KURAL OLURSA: COVID 19 SÜRECİNDE BEYAZ YAKALILARIN EVDEN VE HİBRİT ÇALIŞMA DENEYİMLERİ.....	75
--	-----------

Dr. Öğr. Üyesi İlknur EKİZ ATAŞER

Sema BESEREK

COVID-19 PANDEMİSİNİN SOSYAL MEDYADA YANLIŞ BİLGİ PAYLAŞIMINA ETKİSİ: FAHRETTİN KOCA'NIN TWİTTER PAYLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	111
---	------------

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Ceyda BAŞ

KAVRAMSAL VE POLİTİK ÇERÇEVEDE COVID-19 VE YÖNETİMİ	141
--	------------

Dr. Öğr. Üyesi Berna BAYIR

DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK VE KORONAVİRÜS SALGIN DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE İHRACAT.....	171
--	------------

Dr. Öğretim Üyesi Ertan BECEREN

COVID-19 SALGINININ MİMARİ VE KENTSEL TASARIM ÜZERİNDEKİ OLASI ETKİLERİNİN OKUNMASI	185
--	------------

Doç. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN

K/COVID-19 PANDEMİSİNİN RUH SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ221

Dr. Öğr. Üyesi Esra ÇEBİ

**SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA PANDEMİ YÖNETİMİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ243**

Dr. Öğr. Üyesi Dilara USTABAŞI GÜNDÜZ

Dr. Öğr. Üyesi Döne AYHAN

Dr. Öğr. Üyesi Demet AKARÇAY ULUTAŞ

COVID-19'UN DIŞ TİCARETE ETKİSİ: KONYA İLİ ÖRNEĞİ279

Sevil ONGUN

Doç. Dr. Bilge AFŞAR

SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA PANDEMİ YÖNETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Dilara Ustabası Gündüz

KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
e-mail: dilara.ustabasi@karatay.edu.tr,

Dr. Öğr. Üyesi Döne Ayhan

KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
e-mail: done.ayhan@karatay.edu.tr,

Dr. Öğr. Üyesi Demet Akarçay Ulutaş

KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
e-mail: demet.akarcay@karatay.edu.tr,

GİRİŞ

2020’de ülkemizde de varlığını gösteren Covid-19 pandemisi eğitim, sağlık, sosyal, ekonomik, kültürel, iletişim gibi birçok alanda etkiye neden olmuştur. Özünde böylesi bir salgınla ilk defa tanışmayan dünyanın günlük yaşam pratikleri ve insan ihtiyaçlarındaki değişimler gereği son iki yıldır salgın yönetimi noktasında yeni deneyimler elde ettiğini söylemek mümkündür. 11 Ekim 2021 tarihi itibariyle dünyada toplam 238.724.799 korona vakası olduğu anlaşılmaktadır. Bu vakalardan 4.868.928’inin ölümle sonuçlandığı görülmektedir. Toplam vaka sayısı açısından 45 milyonun üzerinde sayı ile en fazla vaka sayısının Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) görülürken ikinci sırada 33 milyonun üzerinde sayı ile Hindistan’ın, üçüncü sırada ise 21 milyonun üzerinde Brezilya’nın yer aldığı görülmektedir. Türkiye’de ise vaka sayısının aynı tarih itibariyle 7.444.552 olduğu belirtilmektedir (Worldometer, 2021).

DSÖ tarafından hazırlanan pandemi kontrol kılavuzunda pandemi yönetimi basamakları on başlık altında toplanmaktadır: “1. Ulusal koordinasyon 2. Risk İletişimi ve Toplum Katılımı 3. Halk Sağlığı Önlemleri 4. Olgu Yönetimi ve Sağlık Hizmetleri 5. Enfeksiyonu Önleme ve Kontrol 6. Sürveyans, Risk ve Şiddet Değerlendirmesi 7. Ulusal Laboratuvar Ağı Oluşturma 8. Lojistik, Satın Alma ve Tedarik Yönetimi 9. Temel Hizmetlerin Sürdürülebilirliği 10. Araştırma ve Geliştirme” (World Health Organization, 2020). Bu basamaklardan ilki olan ulusal koordinasyon kapsamında, ulusal hazırlık planlarından ve halk sağlığı yönetim sistemlerinden bahsedilmektedir. Risk iletişimi ve toplum katı-